

نام و نام خانوادگی:

زمان برگزاری: ۹۰ دقیقه

نام آزمون: فنون دوازدهم تشریحی سری دوم

تاریخ آزمون:

۱ کدام یک از بیت‌های زیر «اسلوب معادله» دارد؟ دلیل خود را بنویسید.

الف) زنه‌ار از آن عبارت شیرین دلفریب گویی که پسته تو سخن در شکر گرفت
 ب) بی‌کمالی‌های انسان از سخن پیدا شود پسته بی‌مغز چون لب واکند، رسوا شود

۲ توضیح زیر، کدام شخصیت را معرفی می‌کند؟

«در طنز، هجو و هزل چیره‌دست بود. در شعر وی اگرچه اندیشه‌های نوگرایانه وجود دارد، ولی جایگاه خانوادگی (نواده فتحعلی قاجار) و تفکرات شخصی او، مانع آن می‌شود که در ردیف شاعران آزادی‌خواه مشروطه قرار گیرد. قطعه «قلب مادر» از اوست.»
 الف) عارف قزوینی ب) فرخی یزدی ج) ایرج میرزا د) محمدتقی بهار

۳ آرایه‌های «حسن آمیزی، حسن تعلیل و اسلوب معادله» را در ابیات زیر بیابید.

الف) در کارگاه عشق است تدبیر عقل، بی‌کار طوفان نمی‌کند گوش، تعلیم ناخدا را
 ب) نشئه دیدار ساقی رونق مستی شکست هیچ کس بویی ز می در شیشه و ساغر ندید
 پ) تا نه تاریک بود سایه انبوه درخت زیر هر برگ چراغی بنهد از گلنار

۴ عبارات درست را از نادرست مشخص کنید.

الف) از پایان دهه پنجاه تا پایان دهه شصت گرایش به داستان‌های کوتاه بیشتر از داستان بلند است.
 ب) در دوره انقلاب گرایش به برخی قالب‌ها مانند خاطره، قطعه ادبی، سفرنامه، شرح حال و نوشته‌های ادبی - تحقیقی رایج شد.

۵ شعر معاصر از نظر کاربرد ابهام چگونه است؟

۶ پیدایش شعر معاصر ایران و گسترش آن با چه رویدادهایی همراه بود؟

۷ آرایه مربوط به هر بیت را از گروه زیر بیابید و در بیت مشخص کنید.

(تلمیح، تضمین، مراعات نظیر، لف و نشر، متناقض‌نما)

الف) زلف و خالوش را شناسد هر کسی چوگان و گوی در خور آمد گوی چوگان را و چوگان گوی را
 ب) گروهی سر به سر گویای خاموش ولی چون بحر سر بر کرده در جوش
 پ) خیز تا خاطر بدان ترک سمرقندی دهیم کز نسیمش بوی جوی مولیان آید همی
 ت) گریه شمع از برای ماتم پروانه نیست صبح نزدیک است و در فکر شب تار خود است

۸ آرایه لف و نشر را در بیت زیر بیابید و توضیح دهید.

«روی و چشمی دارم اندر مهر او کاین گهر می‌ریزد آن زر می‌زند»

۹ مضمون قانون و قانون‌مداری در سخن شاعران و نویسندگان دوره بیداری بر پایه چه مسأله‌ای راه یافت؟

۱۰ با توجه به بیت زیر درستی و نادرستی موارد داده‌شده را تعیین کنید.

«بسیار سال‌ها به سر خاک ما رود کاین آب چشمه آید و باد صبا رود»

الف) وزن بیت «مستفعل مستفعل مستفعل فع» است. درست نادرست

ب) همزه آغاز «آب و آید» حذف نمی‌شود. درست نادرست

ج) در هر دو مصراع اختیار شاعری تبدیل مصوت کوتاه به بلند دیده می‌شود. درست نادرست

۱۱ جاهای خالی را پر کنید.

الف) دهخدا در استانبول روزنامه را منتشر کرد.

ب) مفصل‌ترین کتاب لغت زبان فارسی است و اثر است.

۱۲) اختیارات شاعری زبانی را در بیت زیر نشان دهید.

ز آن گه که بر آن صورت خوبم نظر افتاد / از صورت بی طاقتی ام پرده برافتاد

۱۳) اغراق‌های به کار رفته در بیت‌ها و عبارات‌های زیر را بیابید و توضیح دهید.

الف

گر برگ گل سرخ کنی پیرهنش را / از نازکی آزار رساند بدنش را (طرب اصفهانی)

ب آن فرومایه هزار من سنگ برمی‌دارد و طاقت یک حرف نمی‌آرد (سعدی)

۱۴) با توجه به بیت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

از خون و گل و شکوفه تابوت شهید / بر موج بلند دست‌ها رنگین بود (نصرالله مردانی)

الف اختیارات وزنی بیت را بیابید و نوع آن را مشخص کنید.

ب بیت را از نظر قلمرو فکری تحلیل کنید.

۱۵) با توجه به «ایهام تناسب» به کار رفته در بیت زیر:

ز شور عشق، دل خویش چون سبک سازیم / نمک جدا به چه تدبیر از این کباب کنیم

الف واژه «شور» در این بیت به معنی است؛ و معنی دیگر آن «.....» است.

ب در معنایی که مورد نظر نیست، واژه «شور» با «.....» تناسب دارد.

۱۶) متن زیر از «سید محمدعلی جمالزاده» است، دو مورد از ویژگی‌های آن را بنویسید.

گفت: خوب دستگیرم شد. خاطر جمع باشید که از عهده برخوردارم آمد، چندین بار درسش را تکرار کردم تا از بر شد، بعد برای تبدیل لباس و آراستن سر و وضع او را به اتاق دیگر فرستادم.

۱۷) در هریک از بیت‌های گروه «الف» کدام آرایه ادبی گروه «ب» به کار رفته است؟ (ستون «ب» یک مورد اضافی است.)

گروه الف	گروه ب
۱) همه غیبی تو بدانی، همه عیبی تو پوشی / همه بیشی تو بکاهی، همه کمی تو فزایی	اغراق
۲) از آن مرد دانا دهان دوخته است / که بیند که شمع از زبان سوخته است	تضاد
۳) می‌شناسمت / چشم‌های تو میزبان آفتاب صبح سبز باغ‌هاست / می‌شناسمت	ایهام
۴) عهد کردی که کشتی فرصت خود را روزی / فرصت ار یافتی، آن عهد فراموش مکن	اسلوب معادله حسن تعلیل

۱۸) کتاب «ملاقات در شب آفتابی» اثر «علی موذنی» در کدام یک از حوزه‌های ادبیات جای می‌گیرد؟

۱۹) آرایه مشترک ابیات زیر چه نام دارد؟

الف) بگذار تا بگریم چون ابر در بهاران / کز سنگ ناله خیزد روز وداع یاران

ب) دلم گرفته از این روزها دلم تنگ است / میان ما و رسیدن هزار فرسنگ است

۲۰) با توجه به بیت «می‌کوش به هر ورق که خوانی / کان دانش را تمام دانی» به پرسش‌ها پاسخ دهید.

الف بیت را تقطیع هجایی کنید.

ب نشانه‌های هجایی آن را بگذارید.

پ کدام اختیار وزنی در بیت به کار رفته است؟

ت وزن بیت چیست؟

پاسخنامه تشریحی

۱ «ب»

درون پسته از باز بودن دهانش پیداست؛ انسان بی کمال نیز با باز کردن دهان، بی کمالی‌اش را آشکار می‌کند.

۲ «ج» ایرج میرزا

۳ الف) اسلوب معادله، مصرع دوم مثالی محسوس است در تأیید مصرع اول.

معنی بیت: تدبیر عقل در مقابل عشق هیچ‌کاره است و تأثیری ندارد؛ همان‌طور که طوفان، به راهنمایی ناخدا گوش نمی‌کند و کار خودش را انجام می‌دهد.
(ب) حسن آمیزی: بوی... ندید (آمیختن دو حس بویایی و بینایی با یکدیگر)

(پ) حسن تعلیل: شاعر مدعی است علت اینکه زیر برگ‌های درخت گل روییده است، آن است که زیر سایه درختان تاریک نباشد و با چراغ گلنار روشن شود.

۴ الف، نادرست. گرایش به داستان‌های بلند بیشتر از داستان کوتاه است.

(ب) درست

۵ ابهام در شعر معاصر پسندیده است.

۶ انقلاب مشروطیت، پایان سلسله قاجار و سلطنت رضاشاه

۷ الف) لف و نشر: لف‌ها: زلف و خال - نشرها: چوگان و گوی (لف و نشر مرتب)

(ب) متناقض‌نما: عبارت «گویای خاموش»

(پ) تضمین عبارت «بوی جوی مولیان آید همی» از شعر رودکی

(ت) مراعات‌نظیر: واژه‌های شمع و پروانه

۸ در این بیت، واژه‌های «روی و چشم» لف هستند و واژه‌های «گهر و زر» نشر هستند.

مفهوم بیت چنین است:

روی (چهره) من در مهر او مانند زر، زرد رنگ است.

چشم من از عشق او گهر (استعاره از اشک) می‌بارد.

بنابراین، «زر» که در جمله دومین نشر است به «روی» (اولین لف) مربوط است و «گهر» که اول آمده به دومین لف یعنی «چشم» مربوط است پس؛ نوع لف و نشر، نامرتب (مشوش) است.

۹ بر پایه مشاهداتی که اروپارفتگان و روشن‌فکران از ملل متمدن و قانونمند داشتند.

۱۰ الف) نادرست (ب) درست (ج) درست

الف)

-U	-U - U	UU - U	-U - -
فعل	مستفعلن	مفاعِل	مستفعلن

۱۱ الف) سروش (ب) لغت‌نامه - دهخدا

زان گه کبِ رانِ صو رَ ت | خو بم نَ ظ | رف تاد
 - - - | U U - - | - -
 حذف همزه | حذف همزه | حذف همزه

از صو رَ ت | بی طا قَ تی | بم پَر دِ بَ | رف تاد
 - - - | U - - | - - | - -
 حذف همزه | حذف همزه | حذف همزه

تبدیل بلند به کوتاه

مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ فعل لن

۱۲

۱۳

الف) مصرع دوم ← اغراق در لطیف بودن بدن معشوق که حتی از برگ گل هم آزار می‌بیند.

ب) هزار من سنگ برمی‌دارد و طاقت یک حرف ندارد ← اغراق در توانایی و قدرت جسمی و نازک‌دلی.

۱۴

الف) ۱ - بلند بودن هجای پایانی مصرع ۲ - ابدال در هجای یازدهم مصرع دوم (- ← UU)

در هجای گین به جای دو هجای کوتاه یک بلند آمده است؛ ضمناً در هجای پنجم مصرع اول یک اختیار زبانی (بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه) وجود دارد.

ب) بیت مربوط به توصیف شهید و دوران انقلاب اسلامی است.

۱۵

الف

«غوغا و هیجان»؛ «نمکین / پرنمک»

ب

«نمک»

۱۶

۱) بسیاری از واژه‌ها، کنایات و اصطلاحات عامیانه در آن به کار رفته است. ۲) نثر داستانی تحت تأثیر زبان گفتار و محاوره است. ۳) کوتاهی جملات و کاربرد افعال فراوان در متن دیده می‌شود. ۴) در این متن گونه‌های نثر فنی و مصنوع جایگاهی ندارند.

۱۷

۱) تضاد ۲) حسن تعلیل

۳) اغراق ۴) ایهام

۱۸

دفاع مقدس

۱۹

اغراق

۲۰

الف

نی	خا	کِ	رَق	وَ	هَر	ش ب	کو	می	الف) تقطیع هجایی
نی	دا	م	ما	تَت	را	نِش	دا	کان	الف) تقطیع هجایی

ب

نی	خا	کِ	رَق	وَ	هَر	ش ب	کو	می	الف) تقطیع هجایی
-	-	U	-	U	-	U U	-	-	ب) نشانه‌های هجایی
نی	دا	م	ما	تَت	را	نِش	دا	کان	الف) تقطیع هجایی
-	-	U	-	U	-	U U	-	-	ب) نشانه‌های هجایی

پ ابدال

ت مستفعلُ فاعلاتُ فع لن یا مفعولُ مفاعِلن فعولن